

Original article

Müze Uygulamasının Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi

The Effect of Museum Practice on Students' Success and Attitudes

Özgür Aktaş ^{a,*}, Ümit Yaşar Elyıldırım ^b & Hasan Aslan ^a

^aDepartment of History Education, Faculty of Education, Kafkas University, Kars, Turkey

^bDepartment of Elementary Education, Faculty of Education, Kafkas University, Kars, Turkey

Özet

Bu çalışmanın amacı on birinci sınıf tarih dersi uluslararası ilişkilerde denge stratejisi ünitesini müzede işlemenin öğrencilerin akademik başarılarına ve tarih dersine yönelik tutumlarına etkisini tespit etmektir. Araştırmada ön-test son-test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Kars ili merkezinde bulunan bir lisede 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören 11-A ve 11-B sınıflarındaki öğrencilerden oluşturmaktadır. Deney ve kontrol gruplarını belirlemek amacıyla yansız atama yöntemi ile kura çekilerek şubelerden biri deney grubu diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Kontrol grubuna sınıfta ders anlatılırken, deney grubuna ise Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi'nde ders anlatılmıştır. Araştırmada, gruplarının ABT ön-test son-test puanları arasında farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilerin analiz işlemleri için "t" testi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında sonuçlar değerlendirildiğinde, öğrencilerin akademik başarıları açısından deney grubu lehine anlamlı bir fark görülürken, tarih dersine yönelik tutumlarında deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi, tarih eğitimi, müze, müze eğitimi, ortaöğretim.

Abstract

The aim of this study is to compare out-of-school teaching methods with traditional teaching methods, to determine whether using museum education method in the 11th grade history lesson "balance strategy in international relations" unit has an effect on students' academic achievements and attitudes towards history lesson. In the research, experimental design with pre-test post-test control group was used. The study group of the research consists of 11-A and 11-B students who were studying in a high school in the city center of Kars in the 2017-2018 academic year. In order to determine the experimental and control groups, one of the branches was determined as the experimental group and the other as the control group by drawing lots using the unbiased assignment method. The control group was lectured in the classroom, while the experimental group was taught at the Caucasian Front War History Museum. In the research, the "t" test was used for the analysis of the data obtained in order to determine whether there is a difference between the AAT pre-test post-test scores of the groups. When the results were evaluated in the light of the findings obtained from the study, while a significant difference was observed in favor of the experimental group in terms of the academic achievement of the students, no significant difference was found between the experimental and control groups in their attitudes towards history lesson.

Keywords: Caucasian Front of the War History Museum, history education, museum, Museum education, secondary school.

* Corresponding author:

Özgür Aktaş, Department of History Education, Faculty of Education, Kafkas University, Kars, Turkey.
Email: ozgurkafkas@gmail.com

Received: 01 February 2021 * Accepted: 03 February 2021 * DOI: <https://doi.org/10.29329/jcre.2020.287.2>

GİRİŞ

Tarih bilinci, bir milletin tarihsel değerlerini tanımasıyla başlar. Bu tarihsel değerlerin muhafaza edildiği mekânlardan biri ise üzerinde yaşanmışlıklara ait izlerin taşındığı nesnelere sergilendiği müzelerdir (Gögebakan, 2019, s.127). Türk Dil Kurumu sözlüğü müzeyi sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelere saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer ve yapı olarak tanımlamıştır (<https://sozluk.gov.tr/>). 1839 yılında Osmanlı topraklarında açılan ilk müze ile beraber müzede öğrenmenin önemi ve müze ile çocuk arasındaki güçlü bağlantı keşfedilmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile okul müzelerinin kurulması kararı alınmıştır. Müzecilik ile ilgili dersler bazı bölümlerde seçmeli olarak okutulurken 1990'lı yıllara gelindiğinde ise üniversitelerde müzecilik anabilim dallarının açılmasıyla (Buyurgan, 2017, s.320) müzelerde görev alacak uzmanların üniversitelerde yetişmesiyle mesleki düzeyde kurumsallaşma gerçekleşmiştir (Erbay, 2017, s.111). Müzelerin tarihsel eserleri ve kültürel varlığı tanıma, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için bir bilinç oluşturmada rolü büyüktür. Müzeler geçmişte yaşayan insanların sanattaki inceliklerini, estetiklerini, eserlerin sanatsal değerlerini günümüze ulaştırarak tarihsel değişim ve süreklilik ilkesini açığa vurmaktadır (Ata, 2015, s.176). Müzeler geçmişe ait maddi kalınlardan, maddi olmayan zihinsel bir bilinç yaratmakta, toplumların belleği olmaktadır. Müzeler maddi verilerle söylenenleri ispat eden, üzerinde tartışma ve yorumu en aza indiren bellektir. Müzeler geçmişte yaşanan somut varlıkları, tasarımları, imge ya da görünümleri günümüze taşıyan, ona ait tüm yaşanmışlıkları canlandırarak, geçmişte yaşananlara ait delil sunan yapılardır (Gögebakan, 2019, s.124). Çağdaş müzecilik anlayışıyla birlikte birçok müze tarihi eserlerin sergilendiği mekânlar olmanın yanında, tarihi kişi ve olaylar hakkında çeşitli, canlandırmalar veya teknolojik araçlar aracılığıyla bilgilerin verildiği mekânlar haline gelmiştir (Öner & Köse, 2019, s.103).

Müzeler ve tarihi mekânlar insanlara düşünme becerilerini, bilgiyi geliştirme yollarını ve muhakeme yapabilme alışkanlıklarını kazandırarak (Işık, 2016, s.608) tarihsel bilgi, tarihsel sorgulama, eleştirel düşünme, empati kazandırarak tarihsel düşünme yetisine katkı sağlamaktadır (Trofanenko, 2012, s.283; Marcus, Levine & Grenier, 2012, s.67). Eğitim bilimleri alanındaki gelişmeler ortaya koymuştur ki öğrenme artık okulla veya sınıfla sınırlı değildir: Bireylerin duyuşsal ve devinişsel yönden eğitilmeleri gerekmektedir ve müzeler bu anlamda büyük rol oynamaktadır. Okul dışındaki tarihsel yapılar, antik kentler, müzeler gibi eğitim araçlarıyla desteklenen öğretime, okul dışı tarih öğretimi denilmektedir (Safran, 2006, s.53). Okul dışı tarih eğitiminin önemli unsurlarından olan müzeler ve

tarihi mekânlar tarih eğitimi açısından sınıfta kazandırılması zor olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmada etkili olmaktadır (Kale, 2014, s. 242). Sınıf dışı eğitim tekniklerinden müze gezileri ülkemizde uzun yıllardır yapılmasına rağmen kimi zaman planlama yapılmaması nedeniyle öğrencilerin bakıp geçtikleri, yeterinden bilgi edinemedikleri bir faaliyet olarak kalmıştır (Altın & Demirtaş, 2009, s. 520). Ancak müze pedagojisinin ortaya koyduğu bu yeni yaklaşım, müzeleri sadece gezilip hoş vakit geçirilen alanlar olmaktan kurtarmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre tarih derslerinde yapılacak müze ziyaretleri, öğrencilere sorgulama, problem çözme, analitik ve eleştirel düşünme becerisi kazandıracaktır (Demircioğlu, 2015, s.1369). Bu becerilerin kazanılmasında okul ve müze işbirliği önemlidir. Müze uzmanları ve öğretmenler birbirlerinden edindikleri kazanımlarla ve işbirliğiyle öğrencilerin müzelerden daha fazla yararlanmalarına katkı sağlayabileceklerdir (Aktekin, 2008, s.110; Marcus, Levine & Grenier, 2012, s.73).

Türkiye’de eğitim bilimler alanında ve müzecilik alanında yaşanan gelişmeler sayesinde müzecilik ve müze eğitimiyle ilgili literatürde çok zengin ve önemli çalışmalar vardır. Ancak Dinç ve Üztemur’un (2017) vurguladığı gibi öğretmen, öğrenci ve öğretmen adaylarının müze ve / veya tarihi mekân kullanımına yönelik görüşlerin alındığı çalışmaların fazlalığı göze çarpmaktadır. Bununla beraber asıl önemli olan uygulamalı çalışmalarla var olan sorunlara ve aksaklıklara yönelik çözüm önerileri sunmak olmalıdır. Özellikle ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin müzelerde verilen eğitimin başarı ve tutuma katkı sağlayıp sağlamadığına yönelik araştırmalar tarih eğitimi literatürüne katkı sağlayacaktır. Araştırmanın amacı on birinci sınıf tarih dersi uluslararası ilişkilerde denge stratejisi ünitesinde müze uygulamasının öğrencilerin akademik başarılarına ve tarih dersine yönelik tutumlarına etkisinin olup olmadığını tespit etmektir.

ÖLÇME ARAÇLARI VE YÖNTEM

Araştırma modeli

Araştırmada ön-test son-test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. “Deneme modelleri, neden-sonuç ilişkilerini belirlemek amacıyla, doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir” (Karasar, 2010, s. 87). Deneysel desen kullanılarak yapılan araştırmalarda asıl amaç deney ve kontrol grupları arasında oluşturulan neden sonuç ilişkisini test etmektir (Büyüköztürk vd., 2013, s.195).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu Kars İli merkezinde bulunan bir lisede 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören 11-A ve 11-B sınıflarındaki öğrencilerden oluşturmaktadır. Deney ve kontrol gruplarını belirlemek amacıyla yansız atama yöntemi ile kura çekilerek şubelerden biri deney grubu diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Araştırma deney grubunda 23, kontrol grubunda ise 18 olmak üzere toplamda 41 öğrenci ile yürütülmüştür.

Veri toplama aracı

Araştırmanın amacına dayalı olarak, uluslararası ilişkilerde denge stratejisi ünitesinin kazanımlarına uygun ve istatistiksel analiz için gerekli verileri toplamak amacıyla Akçalı (2013) tarafından geliştirilen Tarih Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (TTÖ) yazardan izin alınarak kullanılmıştır. TTÖ'nün iç tutarlılığını gösteren Cronbach alfa katsayısı 0,94 olarak bulunmuştur. TTÖ beşli likert olarak hazırlanmıştır ve 22 maddeden oluşmaktadır. Akademik Başarı Testi (ABT) ise Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejisi (1474-1919) ünitesinde yer alan konular göz önüne alınarak ÖSYM tarafından kullanılan üniversiteye giriş sınavında ünite ile ilgili sorulardan seçilerek oluşturulmuştur. Veri toplama aracının uygulanabilmesi için Kars İli Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kars Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden resmi izinler alınmıştır. Bunlara ek olarak Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı'ndan E.28642 sayı ve 16.10.2020 tarihli etik kurul raporu alınmıştır. Başarı testinin araştırmanın amacına hizmet edip etmeyeceğinin, maddelerin güçlük ve ayırt edicilik derecesinin tespit edilebilmesi için pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında maddelerin güçlük ve ayırt edicilik derecesine bakılmıştır. Madde analizi işlemleri sonucunda 29 soruluk başarı testinden 9 soru çıkarılmış ve uygulamada kullanılacak akademik başarı testi 20 soruya düşürülmüştür. Testin güvenirlik derecesini belirlemek için Cronbach alfa (a) hesaplaması yapılmıştır. Güvenirlik katsayısı .73 olarak tespit edilen testin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. "Güvenirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması, test puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli gözükmektedir" (Büyüköztürk, 2013, s.109).

Uygulama süreci

Uluslararası ilişkilerde denge stratejisi ünitesinde yer alan konular kontrol grubuyla sınıfta düz anlatım ve soru-cevap tekniğiyle işlenmiştir. Tarihi bir mekân olan Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi'nde deney grubuyla gezi- gözlem, beyin fırtınası, soru cevap teknikleri kullanılarak dersler işlenmiştir. İki hafta sonra her iki gruba Akademik Başarı Testi ve Akçalı (2013) tarafından geliştirilen Tarih Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (TTÖ) kullanılmıştır.

Verilerin analizi

TTÖ ve "ile elde edilen verilerin analizi istatistiksel teknikler kullanılarak bilgisayar ortamında SPSS 20.0 paket programı kullanılarak,

- Kontrol ve deney gruplarına yönelik TTÖ kullanılmıştır.
- Kontrol ve deney gruplarının ön test ve son test puanlarına ilişkin analizlerinde bağımlı gruplar için t testi kullanılmıştır.
- Kontrol ve deney grupları arasındaki değerlendirmeler için elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ise bağımsız gruplar için t testi kullanılmıştır.

- Araştırmada manidarlık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Analizlerin yorumlanmasında, aritmetik ortalama (X), standart sapma (SS), ve anlamlılık değeri olan (p) dikkate alınmış ve ortaya çıkan bulgular tablolar halinde verilerek yorumları yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgulara tablolar halinde yer verilerek yorumlar yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarı testinden elde ettikleri puanların kontrol ve deney gruplarına göre tek değişkenli normallik analizi çarpıklık değerinin çarpıklığın standart hatasına oranı ile elde edilen çarpıklık katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Tek değişkenli normallik analizi sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmada kullanılan değişkenlere ait tek değişkenli normallik analizi sonuçları

Puan	Grup	Çarpıklık		
		İstatistik	SH	z
ABT_Ön-test	Kontrol	-0,070	0,536	-0,130
	Deney	0,272	0,481	0,565
ABT_Son-test	Kontrol	-0,311	0,536	-0,580
	Deney	-0,315	0,481	-0,654

Tablo 1’deki normallik analizi sonuçlarına göre araştırma gruplarının akademik başarı ön-test ve son-test puanları normal ya da normale yakın bir dağılım göstermektedir ($-1,96 < z < +1,96$; $\alpha=0,05$) (Karaatlı, 2006, s.6). Grupların birbirinden bağımsız olması (iki grup) ve verilerin normal dağılım göstermesi göz önünde bulundurularak ABT ön-test ve son-test puanları arasında farklılık olup olmadığı bağımsız gruplar t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma gruplarının ABT ön-test ve son-test puanlara ait tanımlayıcı istatistikler ve bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma gruplarının ABT ön-test ve son-test puanlarına ait bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Puan	Grup	N	X	SS	t	p
ABT_Ön-test	Kontrol	18	9,11	2,63	0,462	0,646
	Deney	23	8,52	4,86		
ABT_son-test	Kontrol	18	10,11	4,72	1,114	0,275
	Deney	23	11,52	2,88		

Tablo 2’de ABT ön-test ve son-test puanlarına göre öğrencilerin önbilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t(39)=0,462$; $p>0,05$). Uygulama sonunda öğrencilerin akademik başarı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir ($t(39)=1,114$; $p>0,05$).

Geleneksel yöntemin, kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan bağımlı gruplar t-testi analiz sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Kontrol grubundaki öğrencilerin ABT ön-test ve son-test puanlarına ait bağımlı gruplar t-testi sonuçları

Puan	X	N	SS	t	p
ABT_Ön-test	9,11	18	2,63	0,724	0,479
ABT_Son-test	10,11	18	4,73		

Tablo 3’te verilen analiz sonuçlarına göre kontrol grubundaki öğrencilerin ABT ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($t(17)=0,724$; $p>0,05$). Bu bulgulara göre geleneksel yöntemin öğrencilerin başarılarını artırmada istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkili olmadığı ifade edilebilir.

Müze eğitimi uygulamalarının deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan bağımlı gruplar t-testi analiz sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Deney grubundaki öğrencilerin ABT ön-test ve son-test puanlarına ait bağımlı gruplar t-testi sonuçları

Puan	X	N	SS	t	p
ABT_Ön-test	8,52	23	4,87	2,132	0,044
ABT_son-test	11,52	23	2,89		

Tablo 4’te verilen analiz sonuçlarından deney grubundaki öğrencilerin ABT ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($t(22)=2,132$; $p<0,05$). Analiz sonuçlarından müze eğitimi yönteminin öğrencilerin başarılarını artırmada istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutum ölçeğinden elde edilen puanlarının kontrol ve deney gruplarına göre tek değişkenli normallik analizi çarpıklık değerinin çarpıklığın standart hatasına oranı ile elde edilen çarpıklık katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Tek değişkenli normallik analizi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Araştırmada gruplarının TtÖ ön-test ve son-test puanlarına ait tek değişkenli normallik analizi sonuçları

Puan	Grup	Çarpıklık		
		İstatistik	SH	z
TTÖ_Ön-test	Kontrol	-,832	,536	1,552
	Deney	-1,133	,481	2,355
TTÖ_Son-test	Kontrol	-1,070	,536	1,996
	Deney	-1,712	,481	3,559

Tablo 5’deki normallik analizi sonuçlarına göre araştırma gruplarının TTÖ ön-test ve son-test puanları normal ya da normale yakın bir dağılım göstermemektedir ($-1,96 < z < +1,96$; $\alpha=0,05$) (Karaatlı, 2006, s.6). TTÖ ön-test ve son-test puanlarının gruplara göre tek değişkenli normal dağılıma uygun olmaması ve grupların birbirinden bağımsız olması (iki grup) göz önünde bulundurularak TTÖ ön-test ve son-test puanları arasında farklılık olup olmadığı bağımsız gruplar t-testinin parametrik olmayan karşılığı olan Man Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin uygulama öncesindeki ve uygulama sonrasındaki tarih dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Man Whitney U testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 6. Araştırma gruplarının TTÖ ön-test ve son-test puanlarına ait Man Whitney U testi sonuçları

Puan	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
TTÖ_Ön-test	Kontrol	18	22,47	404,50	180,50	0,484
	Deney	23	19,85	456,50		
TTÖ_Son-test	Kontrol	18	20,53	369,50	198,50	0,822
	Deney	23	21,37	491,50		

Tablo 6’te verilen analiz sonuçlarına göre öğrencilerin uygulama öncesindeki tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U=180,50$; $p>0,05$). Uygulama sonunda öğrencilerin tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir ($U=198,50$; $p>0,05$).

Geleneksel yöntemin, öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla kontrol grubundaki öğrencilerin TTÖ ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmıştır. Kontrol grubunun TTÖ ön-test ve son-test puanları normal dağılım göstermediği için puanların karşılaştırılmasında

parametrik olmayan testlerden Wilcoxon testi kullanılmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerin TTÖ ön-test ve son-test puanlarına ait Wilcoxon testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Kontrol grubunun TTÖ ön-test ve son-test puanlarına ait Wilcoxon testi sonuçları

		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
TTÖ_Son-test- TTÖ_Ön-test	Negatif Sıralar	9 ^a	9,50	85,50	0,427	0,669
	Pozitif Sıralar	8 ^b	8,44	67,50		
	Eşit	1 ^c				
	Toplam	18				
a. TTÖ_Son-test<TTÖ_Ön-test						
b. TTÖ_Son-test>TTÖ_Ön-test						
c. TTÖ_Son-test=TTÖ_Ön-test						

Tablo 7’deki analiz sonuçlarına göre geleneksel yöntemin öğrencilerin tutumlarını artırmada istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkili olmadığı belirlenmiştir (Z=0,427; p>0,05). Kontrol grubundaki öğrencilerin ön-test puanlarının son-test puanlarında yüksek olduğu veri sayısı daha fazladır.

Müze eğitimi yönteminin, öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla deney grubunun TTÖ ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmıştır. Deney grubunun TTÖ ön-test ve son-test puanları normal dağılım göstermediği için puanların karşılaştırılmasında parametrik olmayan testlerden Wilcoxon testi kullanılmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin TTÖ ön-test ve son-test puanlarına ait Wilcoxon testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Deney grubunun TTÖ ön-test ve son-test puanlarına ait Wilcoxon testi sonuçları

		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
TTÖ_Son-test- TTÖ_Ön-test	Negatif Sıralar	9 ^a	9,50	85,50	0,779	0,436
	Pozitif Sıralar	14 ^b	8,44	67,50		
	Eşit	0 ^c	12,50	112,50		
	Toplam	23	11,68	163,50		
a. TTÖ_Son-test<TTÖ_Ön-test						
b. TTÖ_Son-test>TTÖ_Ön-test						
c. TTÖ_Son-test=TTÖ_Ön-test						

Tablo 8’de verilen analiz sonuçlarına göre müze eğitimi yönteminin öğrencilerin tutumlarını artırmada istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkili olmadığı belirlenmiştir (Z=0,779; p>0,05). Ancak deney grubundaki öğrencilerin TTÖ son-test puanlarının ön-test puanlarından yüksek olduğu veri sayısı

daha fazladır. Yani müze eğitimi öğrencilerin tutum puanlarını istatistiksel olarak önemli olmasa da bir miktar artırmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın önemi, tarih öğretimi” açısından önem arz eden okul dışı öğrenme yönteminin etkisini tespit etmeye yöneliktir. Öğrenme-öğretme sürecinde çeşitli yöntem ve tekniklerden yararlanılması gerekliliğinden hareketle doğrudan etkileşimde bulunma özelliği olan müze uygulamaları bu bağlamda etkili kullanılabilir.

Öğrenci merkezli yapısından kaynaklanan “her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu” kabul etmesi, “farklı zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları ve okulun bulunduğu çevreyi göz önüne” alması açısından “müze eğitimi” çağdaş tarih öğretim anlayışıyla birebir uyumludur. On birinci sınıf tarih dersi uluslararası ilişkilerde denge stratejisi ünitesinde tarihi mekân kullanmanın öğrencilerinin akademik başarı düzeyine etkisinin belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın ön-test sonuçlarına göre, kontrol ve deney gruplarının tarih dersine yönelik tutumları ve akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda son-test sonuçlarına göre geleneksel yöntemin, öğrencilerin akademik başarılarını artırmada istatistiksel olarak etkili olmadığı görülürken, müze eğitimi yönteminin öğrencilerin akademik başarılarını istatistiksel olarak arttırdığı görülmüştür. Bu çalışma sosyal bilimler alanında müzelerde ve tarihi mekânlarda yapılan eğitim öğretimin (Epik, 2004, s.121; Gökkaya & Yeşilbursa, s. 498; Çerkez, 2011, s.91, Ustaoglu, 2012, s.63) öğrenci başarısını arttırdığı sonucuyla örtüşmektedir. Aynı zamanda öğretim ortamları, kullanılan araç, gereç ve materyallerin farklılığı ile zengin ve anlamlı yaşantıların olması bu bağlamda önemli olarak kabul edilebilir.

Kontrol ve deney gruplarında yer alan öğrencilerin uygulama öncesindeki ve uygulama sonrasındaki tutum puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre her iki uygulamada da tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın sonucu müze gezilerinin veya sanal müze gezilerinin ve müze eğitiminin öğrencilerin tutumlarına olumlu katkı yaptığı sonucunu ortaya koyan (Çerkez, 2011, s.88; Yıldırım ve Tahiroğlu, 2012, s. 112) çalışmalarla örtüşmemektedir.

Bu anlamda sonuçlara bakıldığında uygulama yapılan gruplarda oluşan tutumların, yöntem değişkenlerinden (geleneksel öğretim – müze öğretimi) bağımsız olarak var olduğu ya da geliştiği sonucu çıkarılabilir. Çünkü yöntem ve teknik değişkeninin dışında öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal davranışlarını etkileyen birçok unsuru da göz ardı etmemek gerekir. Aile, çevre, model veya kaynak kişileri, bilgi ve iletişimdeki olumlu veya olumsuz etkiler, bilgiye ulaşma çabası, ihtiyacı ve imkânlar daha etkin olarak rol almış olabilir. Ayrıca okul idaresinin izin verdiği iki haftalık uygulama süresinin

de öğrencilerin tutumlarını değiştirmeleri için de kısa olduğu düşünülmektedir. Tarih eğitiminde okul dışı öğrenme yöntemleriyle (müze uygulamaları) ilgili yapılacak olan deneysel çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçalı, A. A. (2013). Tarih öğretiminde merkeze bağımlılığın azaltılması yolunda bir çözüm önerisi: yerel tarih. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Aktekin, S. (2008). Müze uzmanlarının okulların eğitim amaçlı müze ziyaretlerine ilişkin görüşleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (2), s. 103-111. <http://kefad.ahievran.edu.tr/Kefad/ArchiveIssues/PDF/64170c40-f854-e711-80ef-00224d68272d> adresinden alınmıştır.
- Altın B.N & Demirtaş, S. (2009). Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı eğitim etkinlikleri. M. Safran (Ed). Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde (508-541), Ankara: Pegem Akademi.
- Ata, B. (2015). Okul dışı sosyal bilgiler eğitiminde müzeler. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde (171-187). Ankara: Pegem Akademi.
- Buyurgan, S. (2017). Verimli bir müze ziyareti nasıl gerçekleştirebiliriz?, Milli Eğitim, 214, s.317-343.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çerkez, S. (2011). Sosyal bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi. Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Kastamonu.
- Demircioğlu, İ. H. (2015). Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar, beşinci baskı, Ankara: Anı.
- Diñç, E & Üztemur, S. (2017). Türkiye’de sosyal bilgiler ve tarih eğitiminde müzeler ve tarihi mekânlardan yararlanmaya yönelik çalışmaların içerik analizi. Milli Eğitim, 214, 61-84.
- Epik, C. (2004). Müzelerin lise öğrencilerinin tarih dersi başarıları ve hatırda tutma becerileri üzerindeki etkileri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erbay, F. (2017). Türkiye’de müzecilik eğitiminin üniversitelerde kurumsallaşması. Milli Eğitim, 214, 105-122.
- Göğebakan, Y. (2019). Müze ve tarih. S. Buyurgan (Ed). Müzede Eğitim içinde (121-155), Ankara: Pegem Akademi.
- Gökkaya, A. K., & Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 483-506, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/256284> adresinden alınmıştır.
- Işık, H. (2016). Sosyal bilgilerde müze ve tarihi mekânlarla eğitim. D. Dilek (Ed). Sosyal Bilgiler Eğitimi içinde (601-633), Ankara: Pegem Akademi.

- Karaatlı, M. (2006). Verilerin düzenlenmesi ve gösterimi. Kalaycı Ş. (Ed). Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri içinde (3-42), (ikinci baskı), Ankara: Asil yayıncılık.
- Kale, Y. (2014). Tarih öğretiminde müzeler ve tarihi mekânlar. M. Safran (Ed.). Tarih Nasıl Öğretilir? İçinde (242-250), İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Karasar, N. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Marcus A. S, Levine T. H. & . Grenier R. S. (2012) How secondary history teachers use and think about museums: current practices and untapped promise for promoting historical understanding. *Theory & Research in Social Education*, 40:1, 66-97, DOI: 10.1080/00933104.2012.649466
- Öner, G & Köse, T. Ç. (2019). Müze ve tarihi mekânlarda değer ve beceri kazandırmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. *TUHED*, 8(1), 98-128. DOI: 10.17497/tuhed.540967
- Safran, M. (2006). Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Trofanenko B. M. (2010) The educational promise of public history museum exhibits. *Theory & Research in Social Education*, 38 (2), 270-288, DOI: 10.1080/00933104.2010.10473425
- Ustaoglu, A. (2012). İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi Türk tarihinde yolculuk ünitesinde sanal müzelerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Yıldırım, T. & Tahiroğlu, M. (2012).Sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (39), 104-114. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70337> adresinden alınmıştır.
- <https://sozluk.gov.tr/>
- <https://www.osym.gov.tr/TR,19223/2020.html>